پیام امروز
چاپخانه: 3532127
تلفن: 5593062
شماره ۴۵۶ (ویژه‌نامه)
پنجشنبه 19 مهر 1402

ژیلەی چیمەن لە چوار مانگی مەشقی ڕێژەی ئامادەیی هەڵدێ

ئەندازیاری ژینگەی ئەنجامدەرانی ڕێژەکە ڕایدەگەیەنێت • ئەکادیمیکی ئەندازیار ڕەخنە لە کەمکردنەوەی ماوەی ڕاهێنان دەگرێت

لە ئامادەکردنی ئەم ڕاپۆرتەدا بەشداری کردووە

ئەندازیاری ژینگەی ئەنجامدەرانی ڕێژەکە ڕایدەگەیەنێت کە ئەم ڕێژەیە لە ماوەی ٤ مانگدا کۆکراوەتەوە، کە بەپێی ڕێنمایی وەزارەتی ئامادەکاری ٦ مانگ پێویستی بوو. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم کەمکردنەوەیە بەهۆی ئەوەوە ئەنجامدراوە کە ئەندازیارانی ژینگە ئەزموونی پێشووتریان هەبووە لە ئەنجامدانی ئەم جۆرە ئەرکانەدا. بەڵام ئەو دانی بەوەشدا نا کە ئەم ماوەیە بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن.

لە بەرامبەردا، پرۆفیسۆر ئەحمەد کەریم ڕەشید، ئەندازیاری ژینگە و مامۆستای ئەندازیاری ژینگە لە زانکۆی بەرزەفڕۆشی، ڕەخنەی توندی لە بڕیارەکە گرت. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم ڕێژەیە "بەهیچ شێوەیەک بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن، کە ژینگەیەکی ئاڵۆز و هەستیاری هەیە". ئەو ئاماژەی بەوەشدا کە ئەندازیارانی ژینگە پێویستیان بە ماوەیەکی درێژتر هەیە بۆ ئەوەی بە وردی لێکۆڵینەوە لە کاریگەرییە درێژخایەنەکان بکەن، وەک گۆڕانی ئاوی ژێرزەوی و کاریگەرییە لەسەر ژینگەی ئاوی.

ئەندازیاری ژینگەی ئەنجامدەرانی ڕێژەکە ڕایدەگەیەنێت کە ئەم ڕێژەیە لە ماوەی ٤ مانگدا کۆکراوەتەوە، کە بەپێی ڕێنمایی وەزارەتی ئامادەکاری ٦ مانگ پێویستی بوو. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم کەمکردنەوەیە بەهۆی ئەوەوە ئەنجامدراوە کە ئەندازیارانی ژینگە ئەزموونی پێشووتریان هەبووە لە ئەنجامدانی ئەم جۆرە ئەرکانەدا. بەڵام ئەو دانی بەوەشدا نا کە ئەم ماوەیە بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن.

لە بەرامبەردا، پرۆفیسۆر ئەحمەد کەریم ڕەشید، ئەندازیاری ژینگە و مامۆستای ئەندازیاری ژینگە لە زانکۆی بەرزەفڕۆشی، ڕەخنەی توندی لە بڕیارەکە گرت. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم ڕێژەیە "بەهیچ شێوەیەک بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن، کە ژینگەیەکی ئاڵۆز و هەستیاری هەیە". ئەو ئاماژەی بەوەشدا کە ئەندازیارانی ژینگە پێویستیان بە ماوەیەکی درێژتر هەیە بۆ ئەوەی بە وردی لێکۆڵینەوە لە کاریگەرییە درێژخایەنەکان بکەن، وەک گۆڕانی ئاوی ژێرزەوی و کاریگەرییە لەسەر ژینگەی ئاوی.

ئەندازیاری ژینگەی ئەنجامدەرانی ڕێژەکە ڕایدەگەیەنێت کە ئەم ڕێژەیە لە ماوەی ٤ مانگدا کۆکراوەتەوە، کە بەپێی ڕێنمایی وەزارەتی ئامادەکاری ٦ مانگ پێویستی بوو. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم کەمکردنەوەیە بەهۆی ئەوەوە ئەنجامدراوە کە ئەندازیارانی ژینگە ئەزموونی پێشووتریان هەبووە لە ئەنجامدانی ئەم جۆرە ئەرکانەدا. بەڵام ئەو دانی بەوەشدا نا کە ئەم ماوەیە بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن.

لە بەرامبەردا، پرۆفیسۆر ئەحمەد کەریم ڕەشید، ئەندازیاری ژینگە و مامۆستای ئەندازیاری ژینگە لە زانکۆی بەرزەفڕۆشی، ڕەخنەی توندی لە بڕیارەکە گرت. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم ڕێژەیە "بەهیچ شێوەیەک بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن، کە ژینگەیەکی ئاڵۆز و هەستیاری هەیە". ئەو ئاماژەی بەوەشدا کە ئەندازیارانی ژینگە پێویستیان بە ماوەیەکی درێژتر هەیە بۆ ئەوەی بە وردی لێکۆڵینەوە لە کاریگەرییە درێژخایەنەکان بکەن، وەک گۆڕانی ئاوی ژێرزەوی و کاریگەرییە لەسەر ژینگەی ئاوی.

ئەندازیاری ژینگەی ئەنجامدەرانی ڕێژەکە ڕایدەگەیەنێت کە ئەم ڕێژەیە لە ماوەی ٤ مانگدا کۆکراوەتەوە، کە بەپێی ڕێنمایی وەزارەتی ئامادەکاری ٦ مانگ پێویستی بوو. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم کەمکردنەوەیە بەهۆی ئەوەوە ئەنجامدراوە کە ئەندازیارانی ژینگە ئەزموونی پێشووتریان هەبووە لە ئەنجامدانی ئەم جۆرە ئەرکانەدا. بەڵام ئەو دانی بەوەشدا نا کە ئەم ماوەیە بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن.

لە بەرامبەردا، پرۆفیسۆر ئەحمەد کەریم ڕەشید، ئەندازیاری ژینگە و مامۆستای ئەندازیاری ژینگە لە زانکۆی بەرزەفڕۆشی، ڕەخنەی توندی لە بڕیارەکە گرت. ئەو ڕایگەیاند کە ئەم ڕێژەیە "بەهیچ شێوەیەک بەس نییە بۆ ڕووبەرێکی وەک ئەوەی ژیلەی چیمەن، کە ژینگەیەکی ئاڵۆز و هەستیاری هەیە". ئەو ئاماژەی بەوەشدا کە ئەندازیارانی ژینگە پێویستیان بە ماوەیەکی درێژتر هەیە بۆ ئەوەی بە وردی لێکۆڵینەوە لە کاریگەرییە درێژخایەنەکان بکەن، وەک گۆڕانی ئاوی ژێرزەوی و کاریگەرییە لەسەر ژینگەی ئاوی.

هاوسەرگیری ٢٥ هەزار منداڵی تەمەن خوارتر لە ساڵێکی تێدا تۆمار کرا

بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی ژیان ئاماژە بە ٩ هۆکار دەکات

ئامادەکردنی: ئاسۆ هەڵۆ

هەولێر ـ ٦ی ئەیلوول ٢٠٢٣: بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی ژیان ڕایگەیاند کە ٢٥ هەزار و ٤١٢ منداڵی تەمەن خوارتر لە ساڵێک لە ماوەی ساڵی ڕابردوودا لە هەرێمی کوردستان هاوسەرگیریان کردووە. ئەم ژمارەیە بە بەراورد لەگەڵ ساڵی ٢٠٢٢ کەمی کردووە، کە تێیدا ٢٧ هەزار و ٩٠٣ منداڵ تۆمار کرابوون. بەڕێوەبەرایەتییەکە ئەم کەمبوونەوەیە بە "هەنگاوێکی گرنگ" وەسف دەکات، بەڵام هۆشداری دەدات کە ژمارەکە "هێشتا زۆر بەرزە".

بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی ژیان ئاماژە بە ٩ هۆکار دەکات کە بووەتە هۆی ئەم دیاردەیە. لە سەرووی هۆکارەکانەوە هەژاری توند و بێکاری بەرفراوان هاتوون. ئەو ڕایگەیاند کە زۆربەی ئەو خێزانانەی کچە منداڵەکانیان شووی پێ دەکەن، لە ناوچە لادێیی و دوورەدەستەکانن، جا لە ئەنجامی ئەوەی خوێندنگا و نەخۆشخانەی نزیکیان نییە یان لەبەر ئەوەی ئابووریان ناتوانێت خەرجی خوێندن بدات. ئەو ڕایگەیاند کە ٦٠ لە سەد ی ئەو منداڵانەی شووی پێ کراوە، کچ بوون.

هۆکاری دووەم، بەپێی ڕاپۆرتەکە، ئەو بیر و باوەڕە کۆنەپارێزانەیە کە هێشتا لە هەندێک ناوچەدا باڵادەستە. ڕاپۆرتەکە باس لەوە دەکات کە زۆرێک لە خێزانەکان پێیان وایە هاوسەرگیری منداڵ "ڕێز" دەپارێزێت و "ئابڕووی" خێزان لە کچێکی تەمەن ١٤ یان ١٥ ساڵ زیاتر دەپارێزێت. بەڕێوەبەرایەتییەکە ئەم بیرۆکەیە بە "هەڵەیەکی مەترسیدار" وەسف دەکات کە "هیچ بنەمایەکی یاسایی یان ئایینی ڕاستەقینەی نییە".

هۆکاری سێیەم، بەپێی ڕاپۆرتەکە، ئەو کێشە یاساییانەیە کە لە ئەنجامی ئەو هاوسەرگیرییانەوە سەرهەڵدەدەن. ئەگەر هاوسەرگیرییەکە تۆمار نەکرێت، ئەوا کچە منداڵەکە هیچ مافێکی یاسایی نابێت لە کاتی جیابوونەوە یان کۆچی دوایی مێردەکەیدا، و منداڵەکانیشی بێ ناسنامە دەمێنن. ئەو ڕایگەیاند کە ئەمە "بازنەیەکی خراپە" کە نەوەی دوای نەوە دەگرێتەوە.

بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارکردنی ژیان هەروەها ئاماژە بە هۆکارەکانی تر دەکات، وەک کۆچی ناوخۆیی و دەرەکی، کە تێیدا هەندێک خێزان بۆ هەڵاتن لە شەڕ یان گەڕان بە دوای کار، کچە منداڵەکانیان لە ناوچەکانی خۆیان شوو پێ کردووە. هەروەها ئاماژە بە "کەمتەرخەمی" هەندێک فەرمانگەی ناوخۆیی دەکات کە نەیانتوانیوە بە وردی چاودێری ئەو حاڵەتانە بکەن.

بەڕێوەبەرایەتییەکە ڕایگەیاند کە ئەم ژمارانە تەنها ئەو حاڵەتانە دەگرێتەوە کە تۆمار کراون، و "ژمارەی ڕاستەقینە زۆر زیاترە". ئەو ڕایگەیاند کە لە ساڵی ٢٠٢٣ دا ٤٢ حاڵەتی هاوسەرگیری منداڵ لە ڕێگەی دادگاکانەوە ڕاگیراون، بەڵام ئەمە "تەنها نۆکی سەر هەورەکەیە".

ئەندازیارانی ژینگە ئاگادارکردنەوەی ئاگرکوژێنەوەیان بڵاوکردەوە

ئەو ئامێرانە بۆ ئاگرکوژێنەوەی ئۆتۆمبێل و ماڵ گونجاون

ئامادەکردنی: ئاسۆ هەڵۆ

هەولێر ـ ٦ی ئەیلوول ٢٠٢٣: ئەندازیارانی ژینگە ئاگادارکردنەوەیەکی بڵاوکردەوە بۆ هاووڵاتیان سەبارەت بە جۆری ئامێرە ئاگرکوژێنەوەکان. ئەو ئامێرانە بۆ ئاگرکوژێنەوەی ئۆتۆمبێل و ماڵ گونجاون.

ئەندازیاری ژینگە ئاگادارکردنەوەی ئاگرکوژێنەوەیان بڵاوکردەوە

ئەو ئامێرانە بۆ ئاگرکوژێنەوەی ئۆتۆمبێل و ماڵ گونجاون

ئامادەکردنی: ئاسۆ هەڵۆ

هەولێر ـ ٦ی ئەیلوول ٢٠٢٣: ئەندازیارانی ژینگە ئاگادارکردنەوەیەکی بڵاوکردەوە بۆ هاووڵاتیان سەبارەت بە جۆری ئامێرە ئاگرکوژێنەوەکان. ئەو ئامێرانە بۆ ئاگرکوژێنەوەی ئۆتۆمبێل و ماڵ گونجاون.